

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

ОФІС ПРАЦІ ОРГАН ЗАКОНОДАВЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В З'ЄДНАНІХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINE NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 206. Джерси Ситі, Н. Дж., субота, 4. вересня, 1926. VOL. XXXIV. No. 206. Jersey City, N. J., Saturday September 4, 1926. THREE CENTS

СТЕЙТОВИЙ ГУБЕРНАТОР ПОЛАГОДИВ МЕНВІЛСЬКИЙ СТРАЙК

ПРОВІДЕНС, Род Айланд, 2. вересня. — Губернатором стейту Род Айланду Потерено вдалося погодити з собою уряд урядового підприємства Менвіл-Джекс та страйкових працівників.

На основі цієї згоди компанія має право наймати лише одного неопіюваного „дум фіксера“. Оби сторони владенні згодою, яка ще має перейти через голосування страйкових робітників. Це голосування відбувається завтра о 9. годині рано. Страйкові працівники не сумніваються, що це голосування повертатиме згоду.

Вістка угоди ще не віякляно. Виключити його, як юніа повертатиме згоду, з того самою хвилиною починається симпатичний страйк в Вускеті.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ДОРУЧЕ ЧАРТЕР ПАСЕБСЬКИМ СТРАЙКАРАМ.

ПАСЕБІК, Нью Джерсі, 2. вересня. — Американська Федерация Праці доручила їй формально пасейським тхальним робітникам, як страйковий усе сім місяців, офіційний чартер, призначити їх тим самим частинною своєї організації.

Доручення відбулося вчора в великій віці під отвертими небуом, устроєним в парку Белмонта в Гарфалді. З того самою хвилиною дотерпівший працівник страйку Алберт Вайсборера передав свій провід у руки джюлаю Федерация Праці. Погодження було прийнято до широго працання зі сторони страйкарів. По відповідних промовах страйкарів, які від 7 місяців не заробили ні цента, вручили вступаючому працівникови золотий годинник, срібну чашу й подарюнку валічку.

„ПОКЛАДАЄСЯ НА ВЛАСНІ СИЛИ“

ГВАЙТ ПЛЕРІНС, Нью Йорк, 2. вересня. — Один місяцевий гвайт оголосив свій конкурс. Обіцяє він заплатити 100 доларів нагороду тому, хто подасть найкращий примір покладаєння на власні сили.

Після поглядів цього клубу, найкращим способом поманяга другою є навчити його поманяга самому собі. Клуб не зовсім вірний у милосердній датки, бо такі датки піривають духа самостійності як людські та роблять її нездатною до дальшої самостійної життєвої боротьби.

Тому клуб думав та кожного року нагороду в сумі 100 доларів тому, хто найтакже бореться власними силами проти тяжких труднощостей без допомоги милосердя і людських інститутів.

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА.

МОИРОВ, Мічиген, 2. вересня. — Коло 2. години сполучання зустрівся тут зі собою два вози, курсуючі з пасажирями між містами Дітроїтом та Моиром. Підчас зіткнення, яке случилось на скрутці, погіржило 9 осіб, а 19 віднесло тяжкі ушкодження тіла.

НІМЕЦЧИНА ЗАПЛАТИЛА ПЕРШУ РАТУ ПІСЛЯ ПЛАНУ ДОСА.

ВАШИНГТОН, 2. вересня. — Американський департаментам від німецького посла в Вашингтоні 900.000 доларів як першу рату німецького плану на рахунок американських пренсіс до Німеччини після плану Доса.

БЕЗПЕЧНІ ЛІТАКИ ПИТАННЕ НЕДАЛЕКОЇ БУДУЧОСТИ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 2. вересня. — Студенти летничої школи Гугенгайма при Ньюборкському Університеті заявляють, що школа робить дуже удачі проби зі забезпечення літаків перед воздушними випадками.

Щока вже розв'язала питання, як запобігти нещастям для летунів, які гинуть підчас спадання безсильної машини на землю.

ПРОТИ АДВОКАТІВ-БАЛАКУНІВ.

НЬО ЙОРК, 2. вересня. — Велика лавя стейтвого суду віднесла потребу приспівування процесів. Межи ними лавя впорядила судам, щоб судді карали адвокатів, які своїми довгими промовами здержують скорий вимір справедливості.

ОРГАНІЗУЮТЬ ПРОТИ-ФАШИСТСЬКИЙ СОЮЗ.

НЬО ЙОРК, 2. вересня. — Ряд робітничих, соціалістичних і професійних організацій організується в одну Антифашистську Лігу Для Свободи Італії. Ліга має незалежне відбутися своєю першою конвенцією. Від організації відчужаються більшовицькі елементи. Почесу президенту принаш соціалістичний працівник Юджин Дебс.

АМЕРИКАНСКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ КЛИЧЕ О ПОМІЧ АНГЛІЙСЬКИМ МАЙНЕРАМ.

ВАШИНГТОН, 2. вересня. — Уряд Американської Федерация Праці видав публічний заклик збирати жертви на допомогу для страйкових англійських майнерів.

ЗРІСТ САМОГУБСТВ В СТЕВТІ НЬО ДЖЕРСІ.

ТРЕНТОН, Нью Джерсі, 2. вересня. — Стейтвий уряд обчислює, що в місяці липня в цьому стейті було 44 випадки смерті від самогубства. Це є більше, як було самогубств у цьому місяці або в котрив небуль місяці в попередніх роках. З того уряд робить заключення про зріст числа самоубійств.

НІМЕЦЧИНА ПЛАТИТЬ.

БЕРЛІН, 1. вересня. — Почався третій рік існування плану Доса. Цей момент підписав Генеральний Агента від виплат Спаркер Гальберт і зазначив, що Німеччина заплатитиме сьогодні 45,000,000 золотих марок сплатила цілу свою річну другу рату, яка вносить 1,220,000,000 золотих марок. В той спосіб Німеччина сплачує пунктуально всі свої зобов'язання.

Німецька преса прийняла третю річну плану Доса мовчавно. Тільки ліва і націоналістична преса атакує уряд за високі податки, які стягають на те, щоб оплачувати дови.

Гальберт не тільки що стягнув всі дови, але завдяки його реформам має касу надвищів в сумі 98,000,000 марок. Населення однак відчуває план Доса дуже болючо.

ФРАНЦУЗИ КАЖУТЬ, ЩО АМЕРИКА ПОВИННА ЗАДЕРЖАТИ ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛІ.

ПАРИЖ, 1. вересня. — Тут широко розводяться над справою торговельних кораблів, які американський уряд хоче відпродати приватним підприємцям, або навіть Англії. Кажуть, що Америка не повинна їх позбутися, бо буде як тіло без ніг.

„СЬОГОДНІ“ УКРАЇНСЬКО-ЕМІГРАЦІЯ НА ЧЕХАХ.

Останніми часами на Чехах стало значно сутужнішим українській еміграції. Пояснюється це — головним чином — тим, що чехизатори несподівано для самих себе побачили деяку заграву на Підкарпаттє з боку тієї, кого вчора ще гостинно зустрічали. Особливо занепокоєний чеський уряд з української емігрантської молоді. Вже сьогодні Чехи доводять ватажкам та ідеологам української еміграції, що молоді не надто „неспокойний елемент“ та що, отже, краще буде, коли вона — а особливо надіпріанська молоді — як найширше вибереться геть з Чехії. Тепер всі зусилля чеського уряду й верхів еміграції („старшого покоління“) скеровано в бік переконання молоді в необхідності такого шляху. У зв'язку з цим подіумом нового політичного вітру уряд вирішив до літа 1928 р. зачинити український університет. Українській молоді, що кінчає університет, обіцяно допомогу в підшуванні роботи... у Франції, аби тільки не в Чехії. Уряд не зупиняється навіть перед матеріальними витратами, аби тільки позбавити „безпокойного елемента“: кожен, хто вніздить з Чехії, дістає 500 чеських корон (близько 30 крб.) на дорогу і „царства на все добре“. Що тижня майже виїзять з Чехії десятки українців, бувають студенти.

Щож до старої генерації, то чеський уряд з ними обіцяє якось краще поладогити справу: кому обіцяє грошеву субсидію, кому посади, а кому ще щось. Недавню призначено виробушого міністра почти й телеграфу УНР п. Паливоду на голову „Селеспілки“.

ПОДРОБНИЙ СОКІЛЬСЬКОГО ЗДВИГУ В ПРАЗІ.

Сокільський здвиг у Празі відбувається серед беззастановної лавини, що замінила гринце у величезне болотне поле. Миліо цього публіка видержала до кінця. Загалом пригядало 150,000 осіб, між ними президент республіки Масарик, всі члени уряду, представники чужосторонніх держав, численні делегати чужинських і краєвих організацій, жінки, всі іст.

В часі змагів випушено 5,000 листових голубів, що на асолю Ерлову рознесуть вістки про пражський здвиг.

В СПРАВІ УГОДШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДІШЛИ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1927.

Календар У. Н. Союзу, який розходиться у мільйон тислях примірників, є найціннішим скарбачком до оглошування прощ американським Українцям. Хто має який бізнес, а заляжить йому на тим, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошене до календаря У. Н. Союзу. Ціни є великі приступні, звачивши, що наклад буде вносити 20,000 примірників. Ця на сторона 34 кв. цаля, коштує \$30.00; осьма часть \$5.00; перша і остання сторона в часті оголошене по \$35.00. Хто хотів би в своїм оголошенні помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бізнесу, мусять прислати з неї готову до друку кішку; коли ні, то пошлють кошт виготовлення такої кішки з фотографії, то значить, що його оголошене буде оскільки дорожше коштувати, скільки вносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кішки.

Текст оголошені мусять надходити в редакцію не пізше 15. серпня 6 р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуспішно не будуть друкуватися.

ФОТОГРАФІ БРАТСТВА І ТОВАРИШТВА.

Відділи У. Н. Союзу, а також кружки співацькі і театральні, школи, банкі, які ступають при відділах У. Н. Союзу (еслі який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союзу, таких після ухвали не буде поміщувати в календарі), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календарі на 1927 рік, зовольте їх прислати на адресу „Свободи“ найдашше по день 15. серпня 6 р. Рівночасно просити прислати з фотографією чек або мнішн-ордер вписаний на ім'я „Свободи“, на суму \$10.00. Сі гроші уживуться на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кішки. Місце в календарі безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма надобте адресувати:

„СВОБОДА“
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОДРОБНИЙ СОКІЛЬСЬКОГО ЗДВИГУ В ПРАЗІ.

Сокільський здвиг у Празі відбувається серед беззастановної лавини, що замінила гринце у величезне болотне поле. Миліо цього публіка видержала до кінця. Загалом пригядало 150,000 осіб, між ними президент республіки Масарик, всі члени уряду, представники чужосторонніх держав, численні делегати чужинських і краєвих організацій, жінки, всі іст.

В часі змагів випушено 5,000 листових голубів, що на асолю Ерлову рознесуть вістки про пражський здвиг.

ЖАХЛИВА ПРИГОДА.

Німецький інженер Коель з Мільгаузен в Німеччині пережив жахливу пригоду. Підчас одної прогулянки заблукав в лісі та пізно в ніч зукав ще виходу. В нічний темряві підкинувся і впав у гайбожніт електричний хідник, що позостав ще з часів великої світової війни, коли туди бігла лінія німецьких окопів. Падаючи, сильно поранився і, коли другого дня пришло до себе, не міг ніяк відістатися з кривки. Всі кривки за поміччю були безспішні, довкола царля мертва тишина. Виснажений зі сил, поранений і голодний пробув там 26 днів, при чому кривілися виключно водою з малого джерельця. Припадок допоміг йому швидко виратуватися. Коли поїхав серед людей, виглядав як живий кістяк, а перші слова після виготовити ледви після кількох годин. Жах постарів його на кільканадцять літ.

КОТРИЙ ЧИСЛОМ?

Одержали й ми в пакеті поштою з Чехословащини один примірник діячно так добре видрукваного „Універсалу до українського козацького народу на Україні та поза нею з цього від організованого козацтва бувших українських армій 1917—1923 рр. та повстанців України“.

З цього „універсалу“ ми доведемо про нове гасло українського національного руху, а саме:

„Годі нам у погоні за порожніми теоретичними гаслами та грою в претендентів з бувших авторитетів... кидати анатемою один на одного... і т. д. і разом з цим доведемо, що представники козацьких кошич з Радиської України, Німеччини, Чехословащини, Польщі, Болгарії, Гуцульщини, Румунії, Зеленого Кіна, ба навіть Марока обрали собі на нового гетьмана такого-ж „бушого авторитета“ — б. генерального писаря України Івана Полтавця-Остраницю“.

Львівське „Діло“ універсалу: „Все це трапилось 1. липня року Божого 1926. А трапилось тому, що леще десятком Українцями на еміграції заснувати „партию“ і вибрати гетьмана всієї України, як організувати малий гурток, що інформувати на мурях здобутих міст, а де вислати в ковертах“.

Ще-ж, сказати більше нічого.

СПЕЦІАЛЬНІ ВІД ВОДИ.

В Парижі живе один чоловічина, що нічого більше не робить, а лише „смакує“ воду. Голою язик такий делікатний, що він, покушавши води, відгадує зарів, з котрої сторони Франції вона походить. Часом вгадає навіть, з якого джерела вона. Рівнож він казати, які мінеральні частини надходять в воду і в якій кількості.

КАНАДА ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ В СПРАВІ МІЖ-НАРОДНОГО СУДУ

ЖЕНЕВА, 2. вересня. — Конференція членів Жинкарного Суду, які підписали статут Суду, обертається вель час біля нарад над застереженнями, які поробив американський сенат на слушанні приступлення Америки до Суду. Проти якої токи застережень актуально канадський представник Сер Джордж Фостер і Сер Френсіс Белл з Нової Зеландії. Представник Швеції Едван, який в своїм часі так остро вигукнувся проти Елліаша Вітбуа за те, щоб Америка приступала до Суду на тих вель правих, які присагують другим державам. По тій приччині не вдається ні з тим застереженням, що Америка має право заборити в передок голос в тих справах, в яких Ліга Націй, буде цинати Суд о видачу опінії, а які будуть зачіпати американські інтереси.

Інші держави шукали через своїх делегатів виходу з того критичного положення, а представник Польщі заявив за негайним прийняттям всіх американських застережень, бо Суд не може обійтись без представника так великої і могутньої держави, як Америка.

Найбільше всіх здивував виступ канадського представника, який в досить одній формі критикував американські догагання, які хочуть здобути для Америки якесь особане упривілюване місце серед других держав світа.

РАДА ЛІГИ РАДИТЬ БЕЗ ЕСПАНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА.

ЖЕНЕВА, 2. вересня. — 41 сесія Ради Ліги Націй була закінчена тим, що бракувало на ній еспанського владоручника. Крісло його було порожнє. Амбасадор Палашос, який перебуває в Женеві, не одержав всіх остаточних інструкцій від свого уряду з Мадриду. Ні він, ні другі не криються з тим, що отсе приходить до шкідливого розриву між Лігою а Еспанією.

АНГЛІЙСЬКІ МАЙНЕРИ ХОЧУТЬ ПОРОЗУМІННЯ.

ЛОНДОН, 2. вересня. — Національна конференція делегатів майнерської коїї вирішила більшістю 392,000 голосів передати ексекютивному комітету юніа право повзати які хоче міри, щоб довести до закінчення вулгавого страйку. Загально думують, що та широка повновласть причиниться до остаточного вирішення ріжниць між вулгавопами а власниками та що прийдє хоч на якийсь час до згоди.

Ексекютивний комітет звязав сячас до роботи, щоб виготовити зі свого боку пропозиції, які будуть предложені урядові. Екакутыва буде просити Вистона Черчда о посередництво з рамені уряду в переговорах між власниками а майнерами. А Черчда заявляв в парламенті, що коли майнери передляють реальні пропозиції, уряд буде готов ужити всіх заходів, щоб змусити власників до перетрактатій та евентуальної згоди.

З боку майнерів і уряду є тепер широта очей закінчити страйк і надія, що тим разом та акція буде успішна.

ГЕНЕРАЛ ВУ ПОМЕР ПО БИТВІ.

ГОНГКОНГ, Хіні, 2. вересня. — Доносить з Шангаю, що в послідній битві над рікою Янцє погив один з воюючих генералів Вученг, а знова генерал Ву, командант піничної армії, має померти сячас по битві над раном.

КАБАРНИЦТВО І СКАНДАЛИ В ЯПОНІ.

ТОКІО, 2. вересня. — Великий політичний скандал ариризує з того, що хтось акирав з соуду фотографії Бюкенсу і Фуші Канеко, яких засуджено на смерть за заговор в членів королівської родини.

Фотографії представляють засуджених і суало підчас розправ, які була ведена тайно, а акта і фотографії замкнені.

Кажуть, що викрада ті акти опозиції, щоб виказати тим нездарність теперішніх урядових кругів, які є безсилні та толерують підкувства і кабарництво. Вони доказують, що й ті фотографії будуть підкувством. Борбу ведуть власниво дві політичні партії Сатсума і Гюгу.

МАСОН ВІЛІЗ НА САМ ХРЕСТ В ЦЕРКВІ СВ. ПАВЛА.

ЛОНДОН, 2. вересня. — Сотки американських турнстів поклали масона, який відважився вислати на височену вежу церкви св. Павла, а відтам ще на високий хрест і поправляти золоте ярище тої славної катедрі.

ПЕРЕГЛЯНЕ ФІЛЬМОМ І ЗАСТРИЛІВСЯ.

ВІДЕНЬ, 2. вересня. — Едвалд Вальдман, 22-літній почтовий урядник, застріляв на гробі роборавноч Вечери, яка була долюбною архидиакон Рудольфа. Фільм, який представляє трагічну любов між Рудольфом а Вечерою та їх смерть у замку в Вайлернгу, так поплив на него, що він пішов на вінтар в Гайлгенштадт, де спочиває Вечера, і на її гробі застріляв себе. На гробі Вечери поклали квіти та просив, щоб його поховали біля неї.

Користуйтеся з нагоди! Користуйтеся з нагоди!

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС! ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС!

ПРОЦЕС ЕПИСКОПА БОГАЧЕВСЬКОГО ПРОТИ ВУНСАКЕТСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ ГРОМАДИ.

В четвер, дня 26. серпня, починається перед вищим судом у Провіденс, в сьейтї Род Аленд, триваючий вже від цілого тижня процес між єпископом Богачевським та о. Глебом Верховським, з одного, а українською католицькою церковною громадою в Вунсакет, з другого боку.

Процес сей був завершеном довгої боротьби між згаданими сторонами, яка заостроувалася вже від довшого часу, але справи не ставлено на відроз меча, поки на парохі сей церкви не прислано о. Глеба Верховського. Сей представив громаді своїми словами: „Я руский, но я Українці нечесо злово не зделав, не зробив“...

В який час описі церковна громада зажадала від єпископа Богачевського, щоб він забрав собі о. Верховського, бо він Москаль, а вони хочуть Українця. Єпископ же не писмо громаді не дав ніякої відповіді, і новітньоє священника не прислав. Пржеда повторяла своє домагаєнє, поки нарешті енергетичне вижиданнє не перестало перед самими Великими святами ходити до церкви.

Сей страйк сей час нарав широкого розголосу в американській пресі. Церда горчюї боротьби приходить часом до острійших виступів. Одної неділі о. Верховського обидано о. Якимом. В чужих газетах появились виступи, що „страйкарї“ гравят горчюї прихильницї єпископа.

Отправляючи на сі виступи „страйкарів“ єпископ Богачевський і о. Верховський ввели до внітнього суду в Провіденс просьбу о виданні проти „страйкарів“ так званого „інджаншен“, тобто судової заборони. В своїм судово єпископ Богачевський заявив, що українська католицька церква в Вунсакет називається „St. Michael's Ruthenian Greek Catholic Church of Wunsaket“ та що ся церква організована для славенів богослужєнє „in the Ruthenian rite“. Позовниці домагаєнє від суду, щоб він заборонив громадян правити в церкві богослужєнє після своєї волі; щоб заборонив виклиати священника, встановленого єпископом сього „рутинєн райт“ (русского обряду) заборонив їм умішуватися до заряду парохією, церквою, приходом та другим майном сей церкви.

У відповідь на сей позов „страйкувачі“ громада заявила, що вона називається „українська католицька церква в Вунсакет“ що від самого основаня сей церкви маетмає правила громади що вона ніколи єпископови заряду громади не виддала. На тій основі громада домагаєнє, щоб суд відкинув домагаєнє Позовника, а зате заборонив йому втручатися до заряду церкви й маетку самою українською церковною громадою.

Справа „інджаншен“ прийшла до вирішення перед суддою Герберта Карпентера. Яка справа за „інджаншен“, вона мала бути вирішена без участі присяжних суддів. Єпископа Богачевського заступала адвокатка фірма Гріна, Кереня й Гарта, а громаду адвокати Еверетт Волдинг і Гігінс.

Розправа почалася в четвер, дня 20. серпня в вищим суду в Провіденс. На розправу явились як завжди, з одної сторони, велике числє вунсакетських громадян; з другої сторони, велике числє римо-католицьких священників, айриських, польських, французьких. Газети знова розписались про „Грік кетолік черч спліт ін корт“ і тке инче...

лицька церква, яка належить до звязку римо-католицьких церков, а після парава католицької церкви недовольної церкви не мають права домагаєнє усунення парохі а не давати йому правити богослужєнєм. Вони мають право одно право, а то: виступити з церкви та лишити церкву в руках тих, які остана джунжуні.

У своїй вступній промові до суду адвокат громади заявив, що українська католицька церква в Вунсакет ніколи не записала свого майна єпископови. Громада сама будувала церкву своїми власними складками, а єпископ не лишєн що доложив до людських-жертв лишєн своє благопоєнство, а не він ся взяв 100 доларів за посвяченє церкви.

За згодою суду адвокати громади стали покликати вперше свідків, які мали доказати твердження громади.

Першу групу свідків становили „страйкарї“. Більшість з них розповіла через перекладачів. Розповідали вони історію вунсакетської церковної громади: як вони організували спершу братство; як се братство приступило до будови церкви; як вони відтак будували нову церкву; як робітницї й робітницї, зароблюючи по ткальних фабриках, складали свої тяжко зарпашовані легити на будову церкви, парохіального дому та їх управління. Всі вони заявили, що вони все вважали себе, себто громаду, власителями маетку, на котрий вони зложили 55,000 доларів з верхом. Вони вважають себе Українцями та католицями, але не хочуть принайти власті єпископа над своїм майном, до якого єпископ своєю дептї не доложив. Вони все противились єпископам чи адміністраторам, які сі робили заборони дістати в свої руки церковний маеток. Вони хотіли все бути і остатися господарями свого маетку. „Страйкує“ тепер подавають більшість громадян. Провідників вони не мають ніяких. Ніхто їх до сього не підмавляв. „Страйк“ вининув самочинно як одиникий спосіб оборони zagrożених прав.

Зі сіх свідків гр. Нат Гертер, котрий був секретарем церковної громади через який час у 1923. році, заявив, що збор парохіи громади дня 3. червня 1923. року, на котрих постановлено змінити їм церкву з „русської церкви“ на „українську церкву“, тодішній парох покликав його до парохіального дому, де парох і двоє священників підписали відлїти все церковний маеток у владу єпископа, а пінїшнє все салудийшої прохоті предложив йому до підписаннє ним по англійськи протокол з цього засіданнє. Свідок підписав своє ім'я під сей протокол, хоча, не знаючи тоді англійської мови, не міг тоді знати, чи сей протокол був правдивим відбитєм церковних зборів. Нині, знаючи вже англійську мову, свідок заявляє, що протокол представляв перебіг зборів фальшивий і не був переводом того, що було написано по українськи. Свідок стверджує, що з протоколярної книжки видерто власне сі картки, в яких був поданий український текст протоколу, а він віддав книжку протоколів своєму наслідникові в урядї суду, з протоколом.

Тепер стали кликати своїх свідків адвокати єпископа. Гр. Мостевський признає, що сей давнішє один католицький священник його намовляв записати церкву на єпископа, а коли судив сьому спротивився, то священник загрозив йому, що він поагїтує серед айриських, щоб вони перестали ходити до храмівї суду. Свідок підписав, а на найблизших зборах

зрозгїтував з церковною уряду. Свідок о. Волінєш був парохом Вунсакету через один рік, від половини 1923. року. Він є Українєн, священник „рутинєн грік-кетолік черч“, признає римського папу своєю головою, мєанїєнє за нього два рази на кождому богослужєнї і платити єпископови катедрації.

Свідок відтак перекладає з протоколярї засідань і зборів української католицької церкви в Вунсакет шїний ряд уступів, з яких, на думку адвоката єпископа, малаби виходити, що церква громада віддала церкву в руки єпископа. Коли пришло до урвадення самого свідка на парохї, свідок заявив, що він вислав ухваљу зборів церковної громади з 3. червня 1923. року до потаєрженнє адміністраторів, о. Понтишиново. Адміністратори поробили у сїй ухвалї поправки. Сей поправлений статут черквї свідок предложив людям до потаєрженнє, прочитавши його на богослужєнї зібранім в церкві айрїм. Вірні відголосували, говорив свідок, і заявили за статутом. Він тоді впис євї статут до урвадення потаєрженнє.

Дальшим свідком був о. Ковальський, котрий був парохом парохї в Вунсакет. Він урвадився на Холмшїнї, яка тепер лежить в обрубї відлїти львівського греко-католицького архієпископа. Він заявляє, що по руських греко-католицьких церквах моляться за римського папу котрий рази на кождим богослужєнї. Свідок поєнєсно дала, що колись називав „Русь“, уживаво для цілої України, але від часу великої війни стали вже живити називати „Україна“. Адвокат єпископа давав і сьому свідку перекладати ріжні протоколи й документи, які мали доказати, що громада віддала в руки єпископа.

По скінченню питань адвоката став питати свідка адвоката громади: „Чи ви знаєте пана Гарі Мейлора?“

Свідок просить, аби адвокат його не „переспелував“ або написав. Коли адвокат подав йому карточку з написаним імєнем, свідок заявляє, що він собі імєні не пригадає.

„Він ніколи не був в домі пана Мейлора?“

„Не пригадує собі. Може й був. Скажіть мені, що є той пан Мейлор, то я собі може пригадаю.“

Адвокат: „Мейлор є генеральним менеджером Вунсакет Робер Ко, Пригадаєте собі тепер його?“

Свідок пригадає. Адвокат питає, чи був він у його домі. Свідок каже, що був у домі Мейлора.

„Чого ви там були?“ — питає адвокат Волінг.

„Се моя приватна справа, і від мене не може обходити“ — поспішно відповідав свідок. Адвокат єпископа здержує свідка, щоб в сїй спосіб не відповідал, а відтак протестує перед суддою проти таких питань. Суддя, питає адвоката громади, що він хоче доказувати сїм питанням. Адвокат громади заявляє, що він хоче доказати, що сторона єпископа тероризувала громаду. Він питає свідка на те, щоб представити судови Гарі Мейлора, генерального менеджера Вунсакет Робер Ко, до котрого дому о. Ковальський заходив раз, щоб намовити менеджера викинити з роботи трох членів церковного комітету, які працюють у фабриці сїї компанії, як вони прирїжались в церковних справах з о. Ковальським.

Суддя заявляє, що поки що справа же не стала важною, адвокат громади зрїється до дальших витпїтї свідка.

Дальшим свідком був о. Гліб Верховський, котрого єпископ Богачевський прислав на парохію для Вунсакет, і за котрого прийшло до шїної роботи, яка отсе опералася в суддої свідок зрїється зїнавати по французьки, і з перекладачів йому став є. Суд, мейлор міста Вунсакет. Адвокат громади перервав перші запити адвоката другої сторони, щоб спитати свідка, чому він не зїнає по українськи. Адвокат єпископа спротивляється сьому запитови, бо кождий має право зїнавати такову мову, яку він зїнає найкраще, і свідок мїбї зїнавати її по айриськи, як би сї мову зїнає найкраще. Адвокат громади зрїється до дальших запитів, кажучи, що він се лишєн і хотїв зазначити, що признає адвоката єпископа: „Свідок не є Українєн, і по українськи не знає“.

Пішли зїнаннє свідка про його вїд, образование, досвід, на парохї в Вунсакет. Він о. вїдавє, як йому громади казали під загрозю забиратися з парохї; як вони запросили були собі українського православного священника правити богослужєннє та як сї оксеркєнє церкву так, що треба було і наново посвечувати.

Він оповїдав широко про те, як його одної неділі обидкали айрїями. Кинув на нього пісторію тузаєнє, з чого в його поплані тї, чотири або п'ять. Свідок каже, що се були свїжї айрїя.

З черги прийшли тепер як свідки члєни вунсакетської громади, які здержались від „страйку“. Вони вї заявляли, що вони Українці руської греко-католицької віри, признають римського папу, належать до Риму, та хочуть дати належати.

На їх думку, більшість громади не страйкує, але боїться терору менчюти. На доказ сього терору один свідок предкадав судови грубий шнур, який він дістав поштою. Адвокат громади в сю хвилю заявляє, що він не противиться предложенню доказів на тверженє, що він в такому случаю суд допустить свідків громади, які посвідчать, що сторона єпископа тероризувала громаду, а спеціально домагаєнє допущєннє за свідка Гарі Мейлора, генерального менеджера гумової фабрики в Вунсакет, котрий посвідчить, що один священник приходив до нього викидати з роботи в фабриці членів своєї парохї та з сього церковного комітету, з яким він був неперозумїним. Суддя заявляє, що він буде трактувати обї сторони однаково, і коли допустити свідків по терор „страйкарів“, то допустити також свідків на терор священників. На таку заяву адвоката єпископа зрїється предкаданнє доказу зї шнуром.

Третий з ряду громадян, покликаний єпископом, на запити адвоката громади признає, що він від лїт ходив точно до церкви, але ніякого голоуєннє в церкві відлїса відправи не бачив.

Адвокат єпископа заявляє, що він має ще багато тактичних свідків, але не буде їх уже покликати, бо вони певно зїнають таке саме.

Адвокат громади покликав ще гр. Михайла Бардачевського на коротке свідчюцтє, щоб ствердїти, кілько церковних громадян стює по кождїй сторінї. На думку сього свідка, громада має коло 250 членів, з чого за єпископом стюєнє від 20 до 28 громадян, а решта проти єпископа.

На сьому свідку покінчилися пересудування свідків, і адвокати почали свої остаточї промови. Адвокат Волінг, який заступав громаду, говорив першїм. Він доказував, що українська церковна громада в Вунсакет є самостійна корпорація. Признаєтї сїю громаду за підлегалу єпископови може аж тоді, коли доказано буде в судї, що сїю громаду стюєнє і знаючи, що вони роблять,

перенесли заряд церкви на єпископа... Треба признати, що два єпископи і один адміністратор, та і священники всім силами старались загорнути церкву в свою руку... Священники і єпископи мають по своїй сторінї свою науку, сїй досвід, та на вїтїх адвокатів. Громадяни не мають образования і вони легко могли запіснати церкву єпископом, хоча вони сього не хотїли. Священники хотїли використати невідомість громади, але вони вперто стюєнє проти захвали єпископа... Єпископ натискодав на священників, щоб вони направили на громаду, але громада так не передає єпископови сїє церкви. Священники підходили людям на ріжні способи, просьбами та погрозами; мїмо сього є можна сказати, щоб громада віддала церкву єпископови, знаючи, що вона робить, з повною свідомою свого вчинку. Вони кликали собі римо-католицьких священників, але вони могли так само добре покликати не-католиків, а мїмо сього єпископ не має права їм приказувати, що робити. Вони платили катедрації, але платили се добровільно і коли вони захочуть можуть перестати платити сїє фіскусий підаток.

Тепер адвокат єпископа став доказувати, що церква в Вунсакет організована була як частина римо-католицької церкви. Люди признають себе римо-католицями, хочуть признавати на далі папу римського як голову. Вони платять катедрації на доказ своєї приналежючї до Риму. Прїстипунїши до Риму, церква не може від Риму відорватися, поки за Рїмом стюєнє хочби один вірний. Вірні мають право правити богослужєннє після свого обряду, але переходити до другої церкви вони не мають. Всї громади, які признали зверхтї Рїму, не мають права зїрвати з Рїмом, а римо-католицькі єпископи мають дати над ним ім'я опїку. Як вони не злюбили собі одного священника, вони можуть замочити, бо таке є правє в римо-католицькій церкві. Римські єпископи мають дивитися за тим, чи церковні мєнїєнє вїявляється згідно з їх признанєм.

Вислухавши обї сторони, суддя заявив: Справа є дуже трудна до вирішення. Треба тут вважати під увагу два питання. Перше питання, то тєнє підлягає організованю як частина римо-католицької церкви, чи як самостійна громада. Шодо сього питання, то тут не підлягає найменшю сумнівови, що громада організувалася як самостійна, хоча вона і називалася католицькою. Колиж так, то терор вирїнає друге питання: Чи ся громада, організувавши себе як самостійна, не передала себе колись добровільно у владу й заряд єпископа? Суд спрївадї бачив, як завазтї заходи робили священники і єпископи римо-католицької церкви руського обряду, щоб дістати церкву в Вунсакет у свої руки. Однак, суд мусить признати, що всі сі заходи не повелися. Громадяни, як умїли, так боролися проти панювання єпископа над своєю церквою. Священники брались до сїє роботи дуже енергїчно, але громада вперто стояла при тому, що вона має зарїяджувати майном, на котре вона складала свої жертви. Для суду нема сумніву, що церковне майно в Вунсакет належить до церковної громади, як і єпископа.

З огляду на те суд відмовляється видати таку тимчасову заборону, якої домагаєнє єпископ Богачевський і о. Верховський, а владсть тимчасову „інджаншен“, після домагаєнє громади.

На другий день суддя підписав два вирокї. Одним відкинув домагаєнє єпископа Богачевського й о. Верховського, а другим заборонив єпископови

Богачевському й о. Верховському спирати громаді свободний заряд церковним маетком, приказав відлїти громаду церкву, перебаїти й все церковне майно. Церкву маетьє відлїти громаді сей час, а в парохіальнїм домі о. Верховський має се право помешкати 30 днї.

Кілько важить наша земля? В підземний лабораторїєй Вашингтонського научного інституту переводять тепер дуже цікаві проби. Відомий вчений, фізик Павло Гейль намаєнєється на основі нової методї, при допомозї спеціального апарату, означити тїар наш землі точнїше й докладнїше, як є було досї зроблено. Свої досвідок робить він однаймїє метрї під землею, щоб уникнути впливів, які спричиняють на поверхні землі зміни температури та атмосферїїї стани. Зїль робить все, щоб огранїчити своїй досвідок як найбільшю точнїстю.

Справа важнїша несе не нова. Вже більше як 150 років тому вадь страленїє фізика обисїснїти тїар планети, на якїй живемо. Маскелїн і Гуттон були першими, що пробували вимїряти вагу землі при допомозї підуманої методї. Вистратїєнє знати питомий тїар землі (питомий тїар якогось тіла — то є тїар одного кубїчного сантиметра того тіла; питомий тїар одного кубїчного сантиметра води вноснтї 1 грам, отже 1000 кубїчних сантиметрів води, або іншакше „літр“ води важить 1000 грамів, себто 1 кг.) і в величїну, щоб зовсім легко обчислїти тїар тїар. Таке обчисленє осноувється на порівнанню сили прїтягання важкої металевої кулі, якої вагу точно знаєтєся, з силою прїтягання землі. Коли устанїтєся, кілько разів сила прїтягання землі більша від сили прїтягання згаданюї кулі, то вже можна обчислїти, кілько разів більший тїар землі від тїару кулі.

Англїйський фізик Лїорд Кавендїш і німецький природник професор Рїолї сконструювали до таких помірї спеціальної інструментї. Оба вони вважали до свогогослудє великі оловяні кулі. Професор Рїолї зрїбов так: до тарїлок точюї ваги прїчлїнив він під сподом єдині тарїлки на металевих дротїх, довгих 20 метрїв. Велику оловяну кулю поклав він на одну з горшїних тарїлок, докладно її вїтарував. Потім перенїс ту кулю на довшню тарїлку і показалося, що куля вважїє більше. Чому? Бо тепер вона знаїшалася на 20 метрїв блїще до осередка землі і сила прїтягання землі на неї сильнїше ділала. Тут надвїжкую означено і обчислено з неї силу прїтягання землі, а дальше й тїар.

В подібний спосіб зрїбов свої поміри і лїорд Кавендїш.

При допомозї тих метод обисїснєно, що питомий тїар землі є п'ять разів більший від такогю тїару води, себто один кубїчний сантиметр землі важить 5 гр. В такому разї земля куля важить п'ять разів стількї, кілько важилла куля води той самої величїни, а що вагу обчислено рахунок на 6,000 триліонів тон або шість квадрилїонів кілограмів.

Але вчені не задовольнилися цїм обчисленям. Вони кажуть, що шість квадрилїонів кілограмів — це тільки приблизнє, а далеке не точна вага землі, і що кождї тї неточнїсть мала ріжнїшу тїлькї на одну пїлїтєсату частину, то вже будє велика суза. Тому шїдїєнє свїт великих фізиків з нетерпїлївностю чекає на вислїд докладнїше Гейля, надїючись, що дастьєся йому цїм разом знаїти точнїй тїар земської кулі.

ПОЗІР! ПОЗІР!
АЛЕНТАВН, НОРТГЕМПТОН, ОРМРОД, І ОКЛИЦІЯ!
ДРУГІЙ ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
— утєрво —
АЛЕНТАВНСЬКА УКРАЇНСЬКА ГР.-КАТ. ПАРОХІЯ
В ЛІСКУ ORMROD GROVE мєжє ЕСУРТ і ОРМРОД, РА.
ДНЯ 11, 12, ВЕРЕСНЯ, 1926
В СУБОТУ І НЕДІЛЮ.

Почат. в суботу о 5. год. попол., в неділю о 2. год. пополуднє. Чистїй дохід призначєнїй на будову одної школи в Алєнтавн, Па. Грати будє перерваною укр. мовою. Запрошуємо шїро ся наших сусїдів з Northampton, Ormrod, Eggrt, Solby, Pa. і околицї. За гарнї і веселу забаву ручїть — Комїтет. 206-7

ПОЗІР! КАРТЕРЕТ І ОКЛИЦІЯ!
Заходом Товариства ЗА ПОРОЖЬКА СІЧ, відлїа 342 У. Н. Союзє в Картерет, Н. Дж.
— утєрвоється —
ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 5. ВЕРЕСНЯ 1926
НА ЕАСТ РАНУУ В НА КЛОСВІЯЇ ФАРМІ.

Початок точю о 6 г. попол. Музика будє гратї знаменїтї українськї і англїйськї танці. На сї пікнїє вїз Українцї і Українок, як мїсцевих так і позамїсцевих, запрошуєтєся як найчисленнїше.
За добру забаву ручїть
206
Комїтет.

БАНКІТИП УПЕР
комедїє з сїльського життєя в три днї.
Виступєє в сїй шїрї 14 осіб.
Штє 35 центів.
Замовленє слатї до клєрїкї „Свободї“.
„ДВОВОДА“
Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОЗІР! ПОЗІР!
Колї хочєте спровадити до Канади свою родину чи знакомїх з Гадчїнїю або України, то ми Вам спровадїмо їх без найменшого клопоту для Вас. Спровадженнє імїгрантантї через нашу фірму запюєнємося і тут на місцї. Звертаючись в тїх справах до нас, Ви шадїте грошї і час. Пїшїть по інформадїю до
ANGLO-UKRAINIAN STEAMSHIP TICKET AGENCY,
243 CRAIG STREET, WEST MONTREAL, QUE., CANADA.

ДР. МЕД. МУСІЯ КАДЕЦЬ
— переїрєнєнє —
222 EAST 17th STREET, NEW YORK CITY
пошкї 2-оо і 3-оо Алєнт.
Прїїмєнє: 9-12 і 3-8. Tel. Lexington 2109 або 0938

УКРАЇНСЬКЕ ІНФОРМАШІОННЕ БЮРО
В АСІЯЇ І АБЕЗІЧІА
ПРОДАє інформадїю на всі лїанї, ПОМОГАЮЧЕ всім старюєнїм справам, ВИРОБЛЮє контракти, поновляєнє і т. д. КОЛЕСУє слатї в стилї хроно і в Амєрцї. ПРОДАє логї, логї і фармї. ВСЬОГО РОДА ПОРАДІ БЕЗПЛАТНО. Голосатє особю по писем до: **GLOBE SERVICE CO.** 436 WEST 23rd STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Wadson 6933

